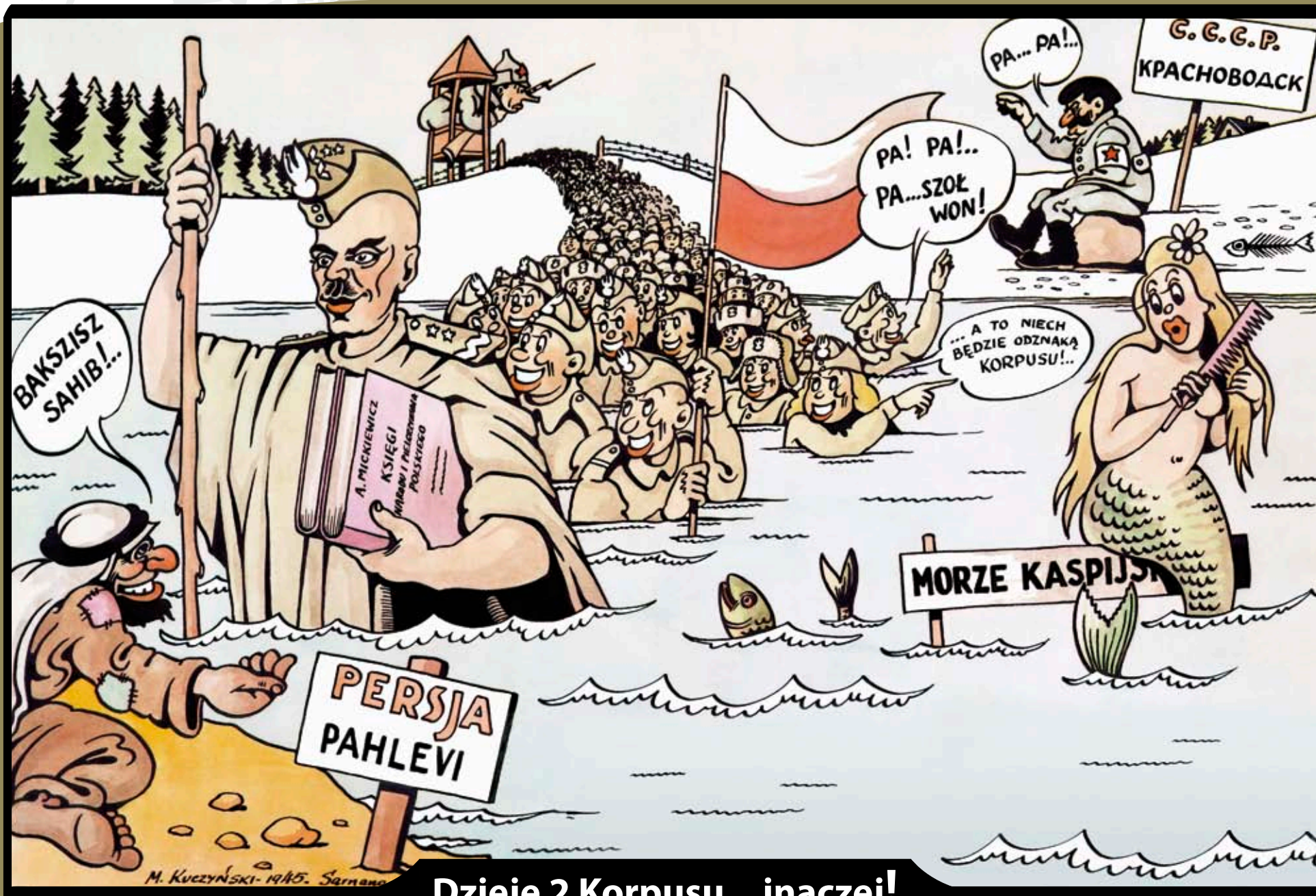

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

Dzieje 2 Korpusu... inaczej!

Karykatury autorstwa Mieczysława Kuczyńskiego

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

Wystawa prezentuje prace Mieczysława Kuczyńskiego, żołnierza 2 Korpusu Polskiego namalowane w latach 1945–1946, jeszcze w czasie stacjonowania formacji we Włoszech. Humorystyczne szkice powstały w chwilach odprężenia i relaksu, pozwalając autorowi – w pewnym stopniu, otrząsnąć się z traumatycznych przeżyć wojennych. Z czasem zbiór ten został uzupełniony, a następnie wydany w formie albumu pt. „Dzieje 2 korpusu... inaczej!”. Okazją do wydania publikacji stały się uroczyste obchody 25 rocznicy bitwy pod Monte Cassino, przypadające na dzień 18 maja 1969 r., zorganizowane przez środowisko emigrantów wojennych w Anglii. Kolekcja dedykowana jest dowódcom, ochotniczkom, kolegom i towarzyszom broni 2 Korpusu Polskiego, w celu uczczenia ich heroicznych zmagania o wyzwolenie ojczyzny na froncie włoskim.

Agresja hitlerowskich Niemiec na ZSRR, zmieniła układ sił politycznych w Europie, co przyczyniło się do ponownego nawiązania polsko-radzieckich stosunków dyplomatycznych, zerwanych 17 września 1939 r., w wyniku zbrojnej napaści ZSRR na Polskę. Rozmowy w tej sprawie, prowadzone z udziałem strony brytyjskiej, zakończyły się 30 lipca 1941 r. zawarciem porozumienia sygnowanego przez premiera rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie gen. Władysława Sikorskiego i ambasadora Związku Radzieckiego w Londynie Iwana Majskiego. Układ ten zakładał m.in. wspólną walkę z III Rzeszą Niemiecką oraz gwarantował uwolnienie Polaków – zarówno żołnierzy jak i ludność cywilną, deportowanych przez Sowieców do katorżniczej pracy w Gułagu Rosji i stanowił podstawę utworzenia Polskich Sił Zbrojnych pod dowództwem gen. Władysława Andersa. Formowanie się armii w ZSRR trwało około roku, z zamiarem

wykorzystania jej do wzmocnienia sił brytyjskich na Bliskim Wschodzie. Nabór prowadzono wśród wycieńczonych, chorych, obdartych i pozbawionych środków do życia ludzi, dla których zaciąg do armii stanowił jedyną nadzieję na ocalenie życia i powrót do kraju. Początkowo stan liczebny wojska miał wynosić 44 tys. żołnierzy, w tym dwie dywizje, pułk zapasowy, a także jednostki łączności i saperów. Z czasem zwiększono liczebność armii, powołano pomocniczą służbę kobiet oraz służbę duszpasterską.

Warunki panujące w miejscach organizującej się armii były bardzo trudne, wojsko niewykwipowane i nieprzeszkolone. Dodatkowo oddziały wojskowe

przejęły opiekę nad ludnością cywilną, która zwolniona z obozów pracy i więzień kierowała się do miejsc rekrutacji żołnierzy. Wśród niej znajdowało się wiele tysięcy kobiet i dzieci. Dla młodzieży w wieku od 14 do 18 lat utworzono szkoły junackie, mające w przyszłości dostarczyć wojsku dobrze przygotowanych rekrutów. Kobiety natomiast, tzw. ochotniczki wstępowały do służby pomocniczej. Zaciąg kobiet do wojska był dobrowolny. Do ich zadań należała głównie praca w administracji, transporcie czy łączności. Wykonywały obowiązki maszynistek, kantyniarek, szoferek czy sanitariuszek.

Sytuację formującej się armii komplikował również stosunek władz radzieckich, które od początku nie dotrzymywały postanowień zawartego układu, odnośnie stanu liczebnego wojska, ilości uzbrojenia, czy przyznanego racji żywnościowych. Szczególny niepokój budził brak informacji w kwestii losów oficerów z obozów w Starobielsku, Kozielsku i Ostaszkowie. Pod koniec 1941 r. podjęto decyzję o przeniesieniu armii do południowych republik ZSRR, gdzie panowały

lepsze warunki klimatyczne. Kilkanaście tysięcy żołnierzy przerzucono do Wielkiej Brytanii, celem uzupełnienia marynarki i lotnictwa Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie.

W efekcie rozmów gen. Władysława Andersa ze stroną brytyjską i radziecką, na przełomie sierpnia i września 1942 r. nastąpiła ewakuacja pozostałej części wojska do Iranu. Ogółem opuściło Związek Radziecki 116 tys. żołnierzy i ludności cywilnej. Następnie dokonano reorganizacji armii prowadzącej do utworzenia 2 Korpusu Polskiego, złożonego z dwóch dywizji piechoty, brygady pancernej i innych jednostek pozadywizyjnych. Latem 1943 r. podjęto decyzję o przesunięciu wojska do Palestyny, a następnie do Egiptu. Na przełomie 1943 i 1944 r. 2 Korpus Polski został przetransportowany do Włoch, gdzie wszedł w skład 8 Armii brytyjskiej.

Działania wojenne na froncie włoskim obejmowały walki o Monte Cassino, Ankonę i Bolonię. Żołnierzom

2 Korpusu Polskiego powierzono najcięższe zadanie polegające na zdobyciu wzgórz Monte Cassino.

Górzyste ukształtowanie terenu oraz trudne warunki atmosferyczne uniemożliwiły użycie ciężkiego sprzętu bojowego.

Polscy żołnierze walczyli zaciekle, wierząc, że ich niezłomna walka wzmocni ducha oporu walczącego kraju

i przysłuży się sprawie polskiej. 18 maja 1944 r. po wielu dniach krwawej walki, polska flaga zatriumfowała nad ruinami klasztoru.

Po zakończeniu II wojny światowej 2 Korpus Polski został przetransportowany do Wielkiej Brytanii, gdzie nastąpiła demobilizacja wojska. Żołnierze, którzy zdecydowali się na powrót do pozbawionej suwerenności ojczyzny, narażeni byli na represje. Pozostała część wstępowała do Polskiego Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia, którego zadaniem było m.in. przygotowanie weteranów do życia cywilnego. Niektórzy z nich pozostali na uchodźstwie w Anglii, inni wyemigrowali do Kanady, Australii i Stanów Zjednoczonych. W 1947 r. 2 Korpus Polski został rozwiązany.

Joanna Dardzińska

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

Zamknięł tragiczny wrzesień 1939 roku... Wielu z nas znalazło się w "czerwonym raju"...

gen. broni Władysław Sikorski
Premier i Naczelny Wódz PSZ

...tam zetknęliśmy się z nową kulturą... i obyczajami...

Po napaści hitlerowskich Niemiec na Rosję, doszło do układu gen. Sikorski - Majski ... Otrzymałmy "amnestię". Byliśmy wolni! Powstała Armia Polska w Rosji.

gen. dyw. Władysław Anders
- od 1 sierpnia 1941 r. dowódca
Armii Polskiej w ZSRR

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

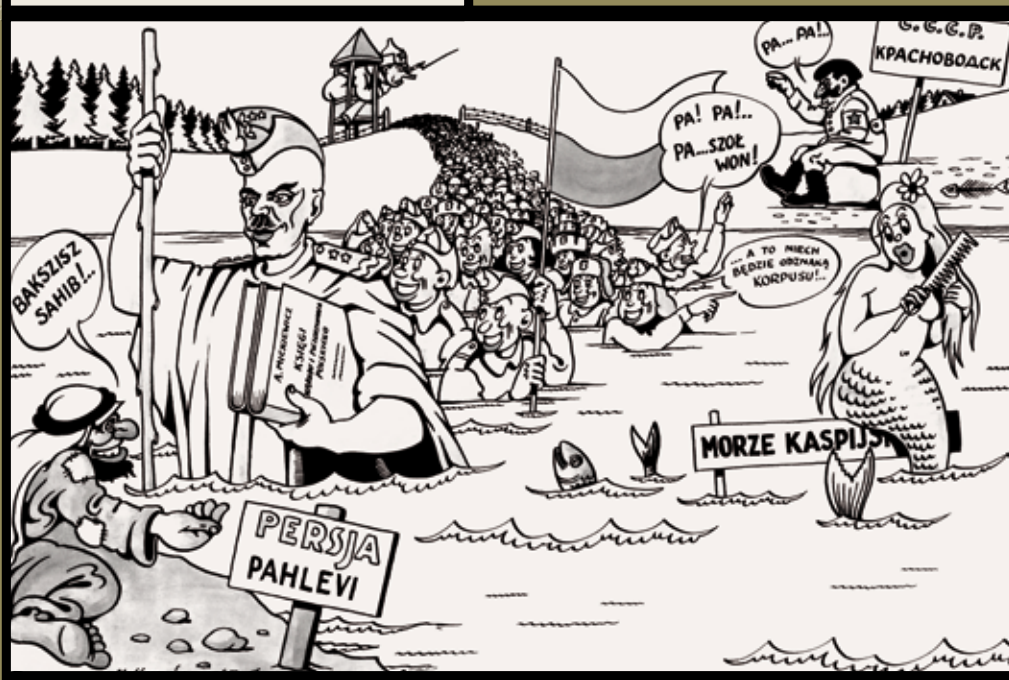
HISTORIA NA WESOŁO

Przyszło zaopatrzenie z Anglii...

... lecz niestety nie wszyscy mogli z niego korzystać...

EXODUS PRZEJŚCIE PRZEZ MORZE KASPIJSKIE

Na szczęście, w porę opuściliśmy "gościnną" ziemię czerwonego satrapy!

W Persji zabrano nam ubranie, włosy i uszy...

W dalszej wędrówce, odwiedziliśmy raj biblijny...

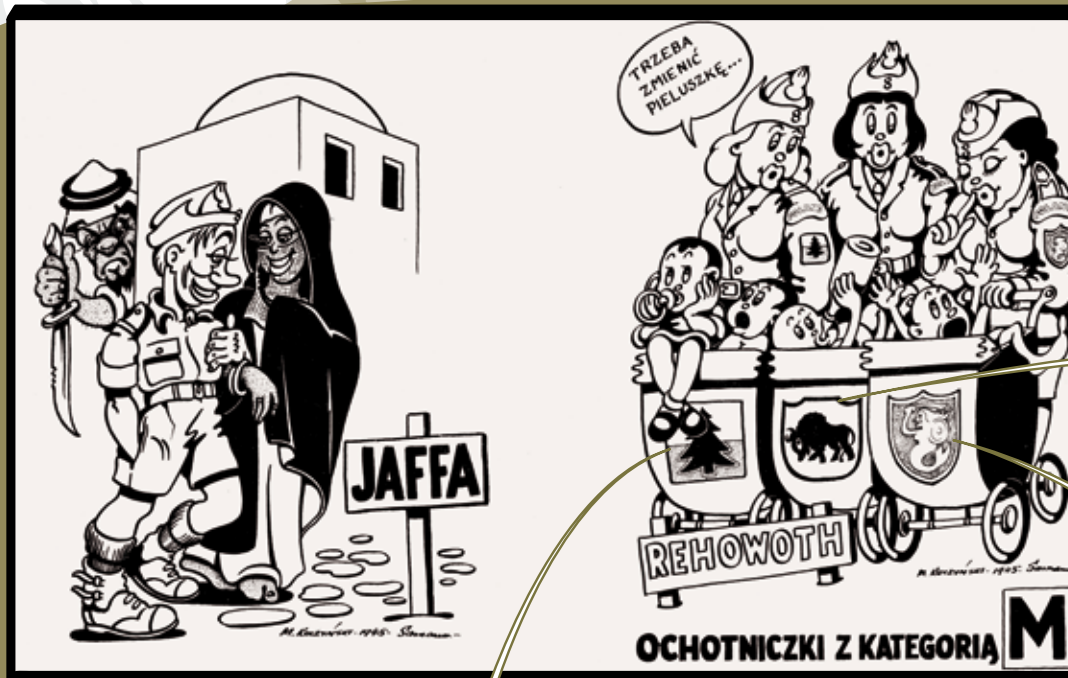
NAAFI
- Navy, Army and Air Force
Institutes

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

Nawet w Ziemi Świętej, nie wszystkie miejsca były święte...

Klimat Palestyny wpływał dodatnio na stan liczebny Korpusu...

3 Dywizja Strzelców Karpackich

5 Kresowa Dywizja Piechoty

2 Korpus Polski

Jednocześnie Korpus przechodził intensywne szkolenie wojskowe...

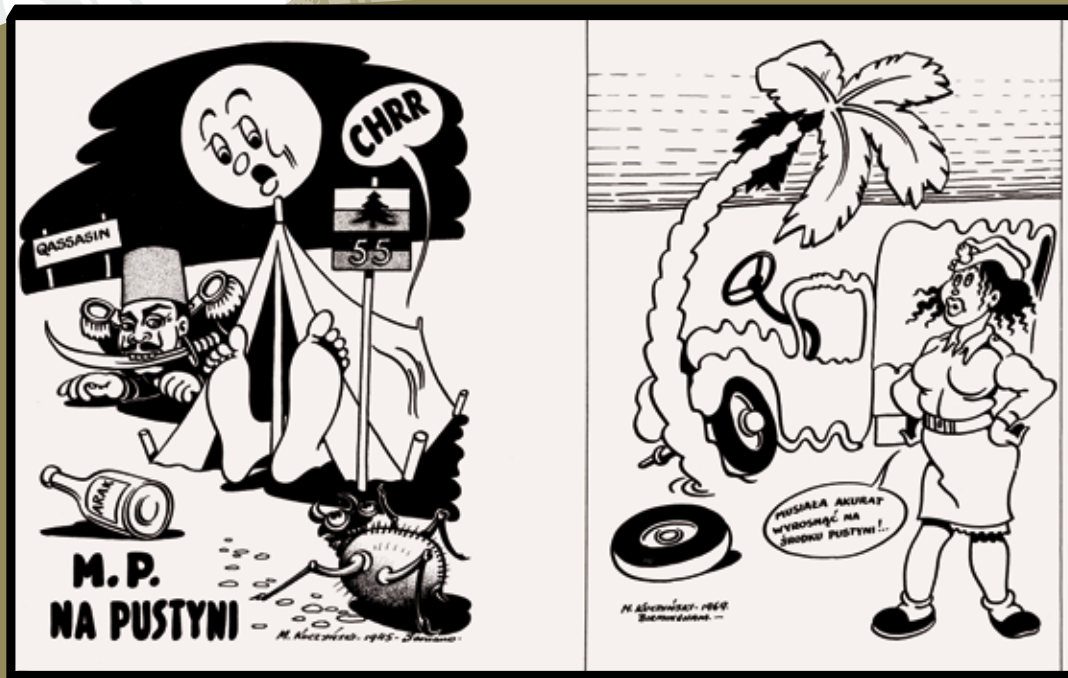
Dla młodzieży uratowanej z Rosji, zostały utworzone szkoły junackie w celu kontynuowania przerwanej nauki...

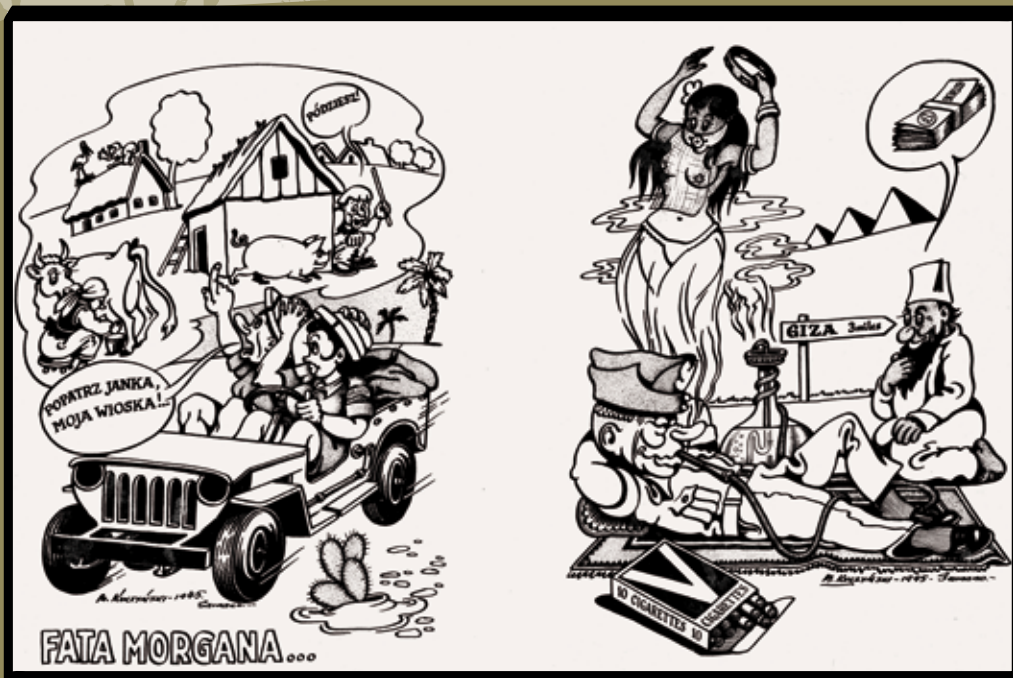
INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

Pustynia egipska kryła w sobie różne niebezpieczeństwa...

...ale miała też swoje uroki i powaby...

*gen. dyw. Władysław Anders
dowódca 2 Korpusu Polskiego*

*gen. bryg. (faktycznie wówczas
jeszcze pułkownik) Nikodem Sulik
dowódca
5 Kresowej Dywizji Piechoty*

*gen. bryg. Bronisław Rakowski
dowódca
2 Brygady Pancerniej*

*gen. bryg. Bronisław Duch
dowódca
3 Dywizji Strzelców Karpackich*

Wreszcie stanęliśmy na ziemi włoskiej...

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ

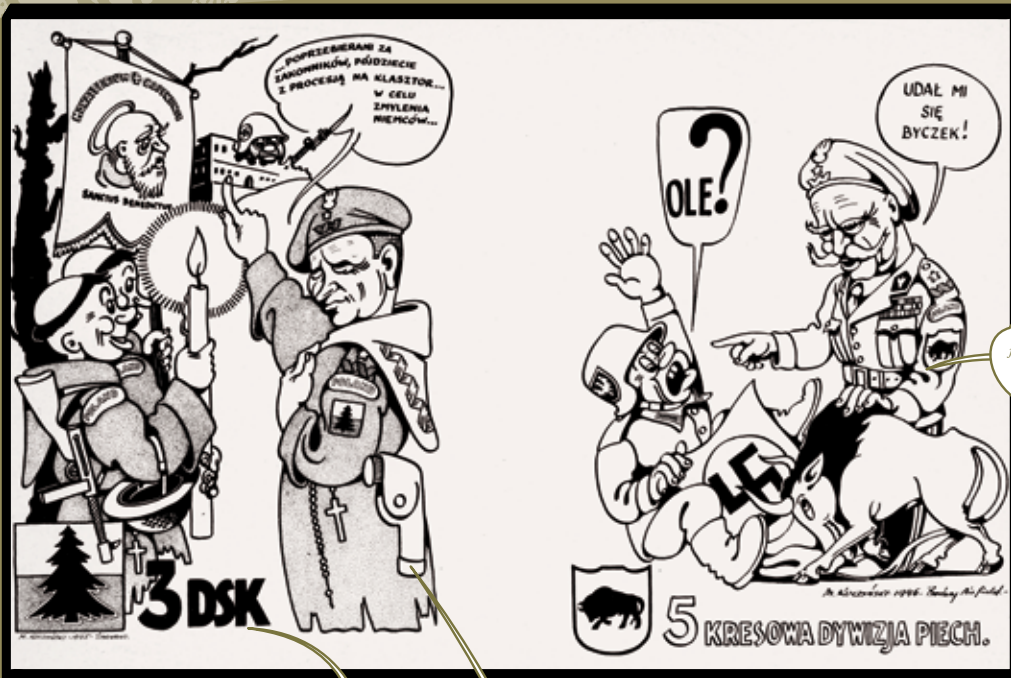
INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

gen. bryg. Marian Przewłocki
dowódca Bazy 2 Korpusu - znany z "wyczule-
nia" na czystość kłamer, sprzączek itp.,
i przezywany PRIAZKA (z ros. "sprzączka")

...gdzie przeszliśmy specjalne szkolenie "desantowe"...

...po którym Korpus wszedł do akcji...

3 Dywizja Strzelców Karpackich

Biskup polowy PSZ
Józef Gawlina

gen. bryg. (faktycznie wówczas
jeszcze pułkownik) Nikodem Sulik
dowódca
5 Kresowej Dywizji Piechoty

W jednej z największych bitew w II wojnie światowej,
pomściliśmy wrzesień 1939 roku!

gen. Duch

gen. Sulik

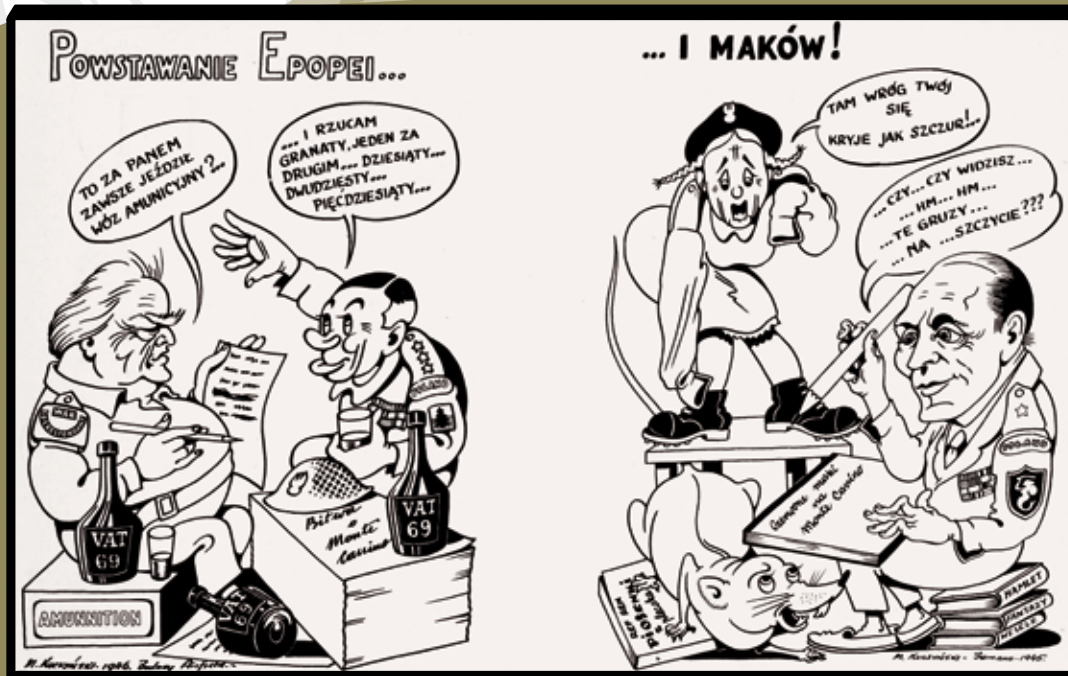
gen. Anders

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

Bitwa ta, została opisana w trzytomowym dziele przez Melchiora Wańkowicza...

...oraz w najpopularniejszej pieśni "Czerwone maki" przez Feliksa Konarskiego (Ref-Rena).

Walczyło się panno Stefciu... z szefem kompanii... z podoficerem przewidywanym... z myślami...

Po bitwie, kantyniarki spotykały wielu bohaterów...

Apetyty dopisywały...

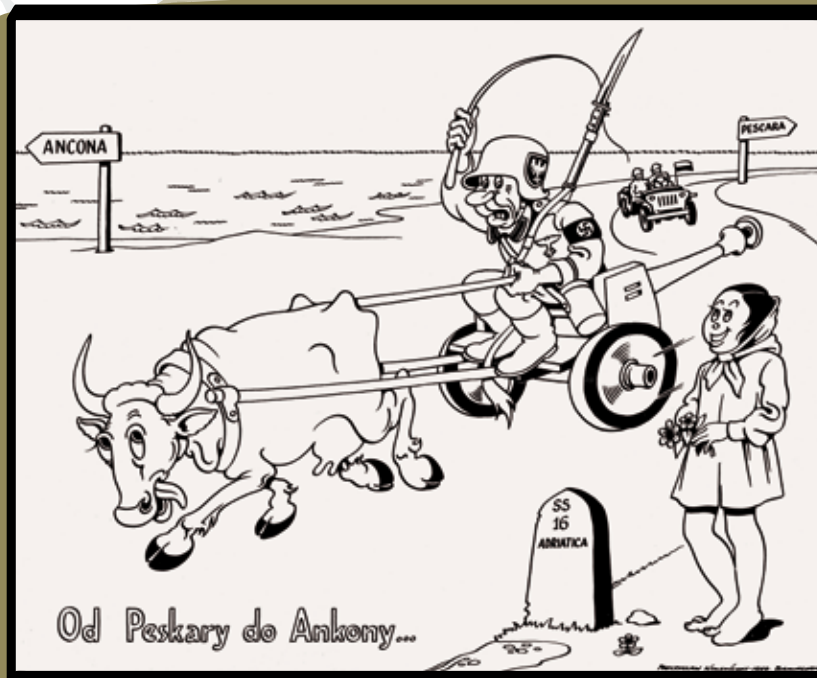
Siostry miłosierdzia miały "pełne ręce roboty"...

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

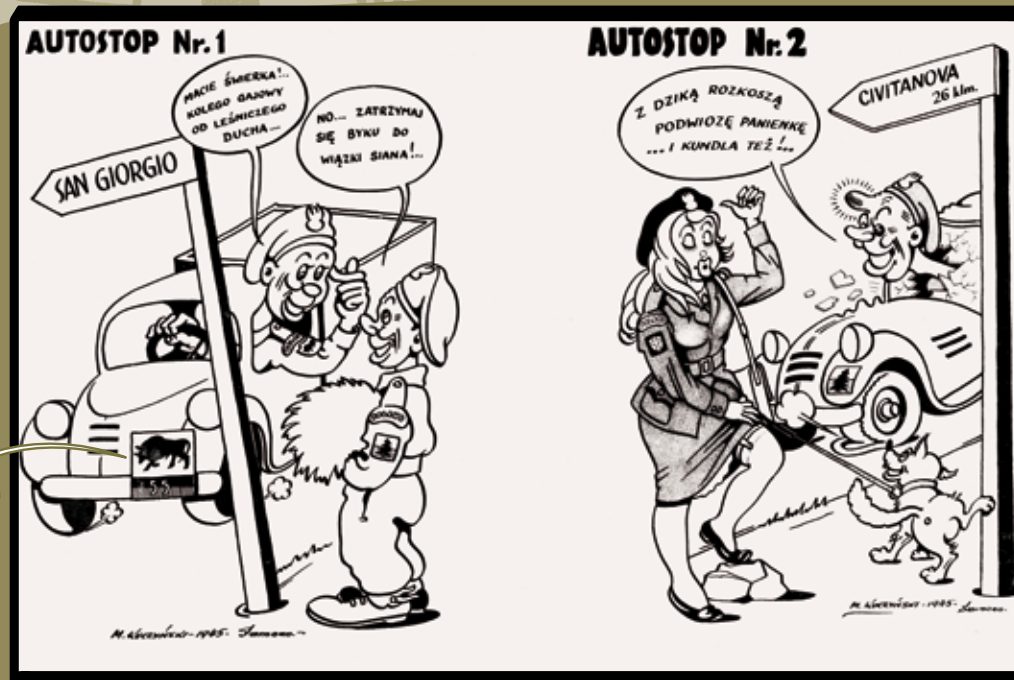
Po Cassino, 2 Korpus objął odcinek adriatycki i miał początkowo trudności w nawiązaniu kontaktu z nieprzyjacielem...

gen. Duch
gen. Salik
gen. Anders
gen. Rakowski

5 Kresowa Dywizja Piechoty

Wspaniałym manewrem oskrzydającym, zdobyliśmy największy port nad Adriatykiem...

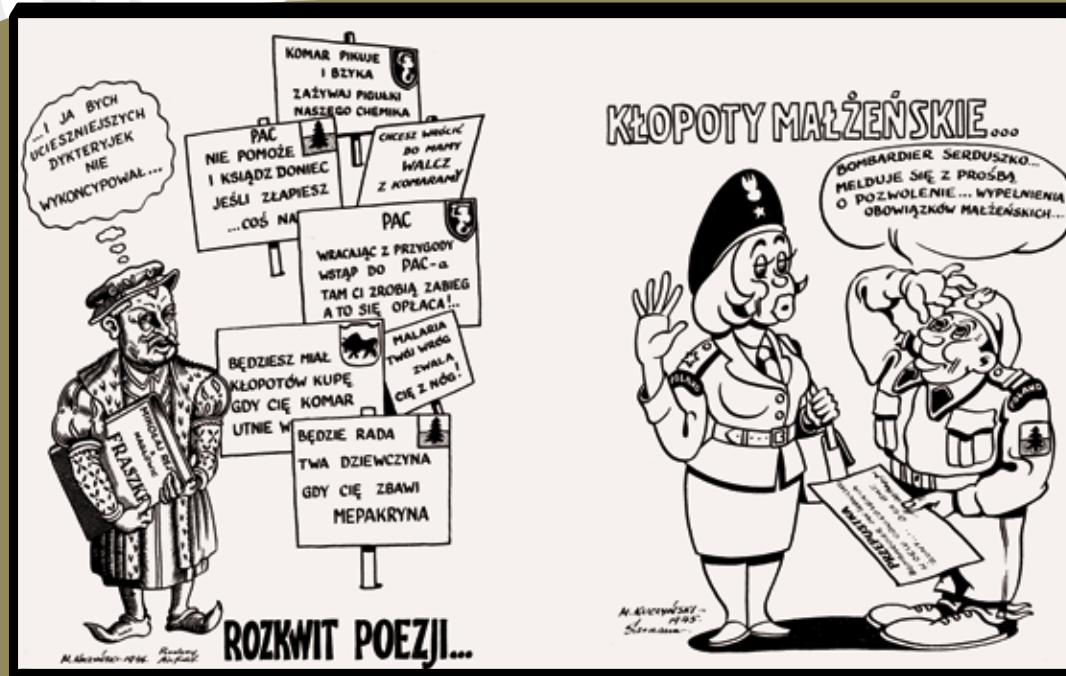
Na linii Gotów, zakończyliśmy kampanię adriatycką. Nadszedł okres urlopów i przepustek...

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

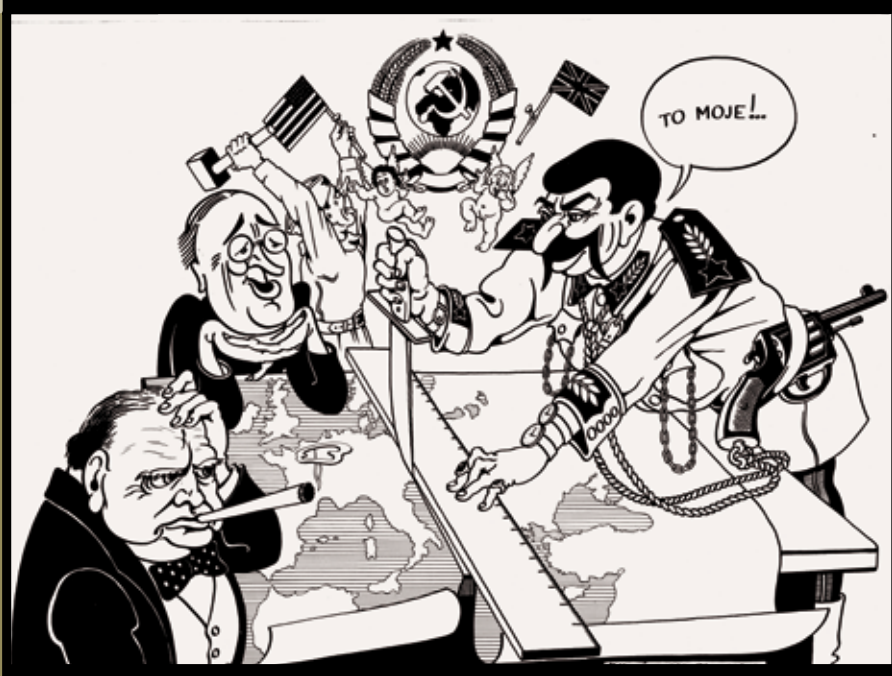
HISTORIA NA WESOŁO

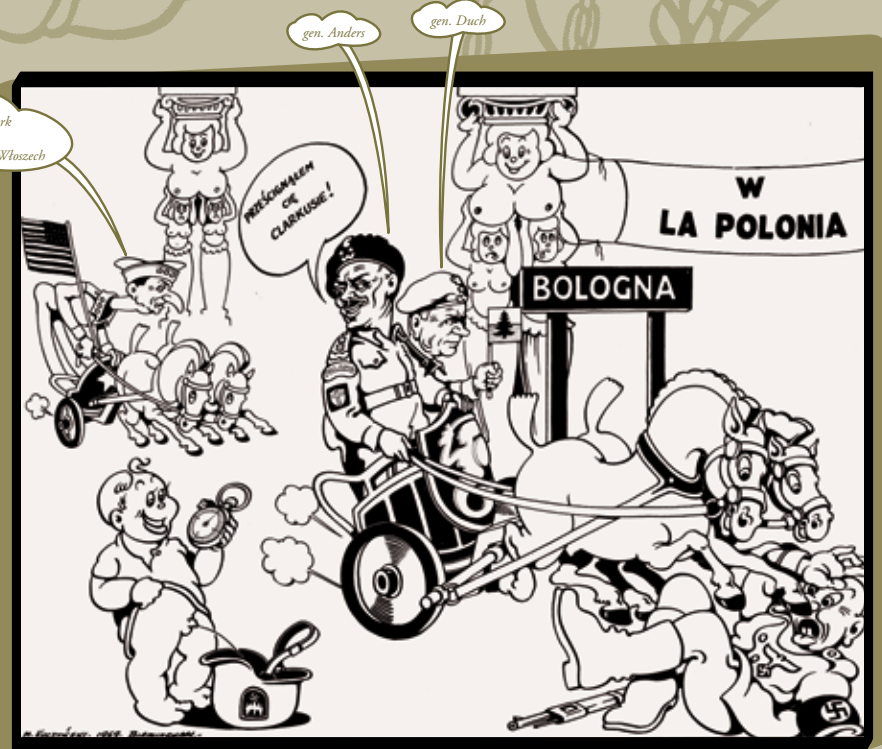
Ze względu na swoiste niebezpieczeństwa urlopów, mijaliśmy ostrzegawcze i pouczające napisy...

Różnice w stopniu wojskowym stwarzały kłopotliwe sytuacje...

JAŁTA

Gdy żołnierz 2 Korpusu walczył o Polskę całą i niepodległą, moiżni tego świata "kupczyli" losami narodów Europy...

Zdobyciem Bolonii, zakończyliśmy działania wojenne we Włoszech...

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

Wtedy powstało cały szereg szkół i kursów maturalnych dla żołnierzy 2 Korpusu...

*Jan Stojek
łacina*

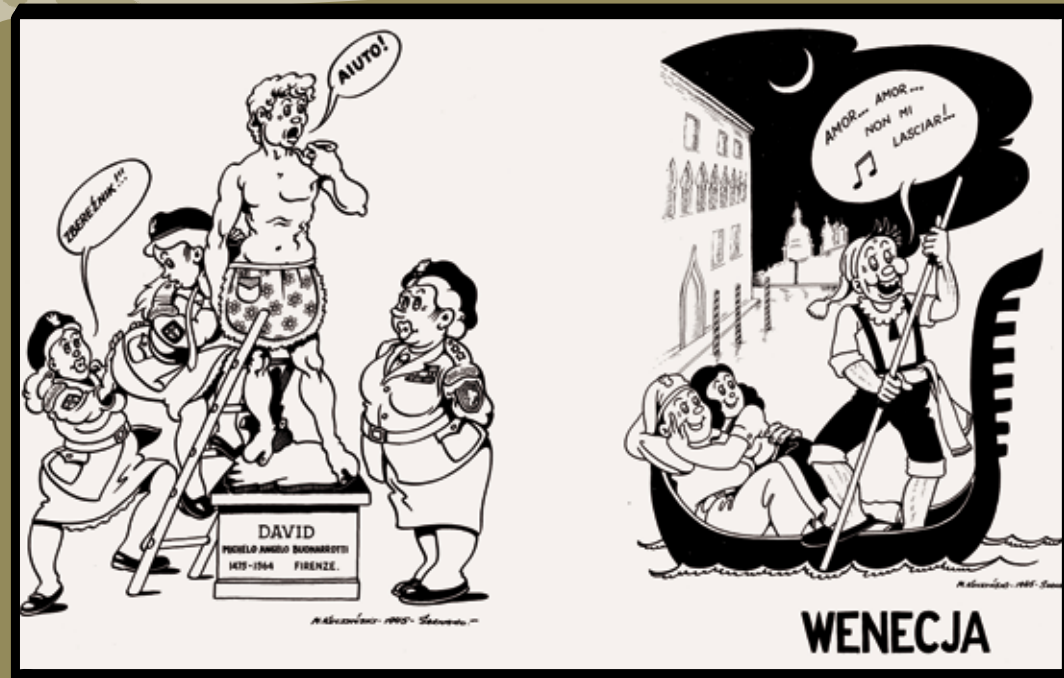
*Józef Malecki
język polski*

*Jan Wawrzyniak
historia*

...ale łacina okazała się trudniejsza od regulaminu służby wewnętrznej...

*Aleksander Gilon
zagadnienia życia współczesnego*

Niektóre dzieła sztuki klasycznej, wywoływały żywą reakcję wśród zwiedzających ohotniczek...

...a także i wśród żołnierzy...

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

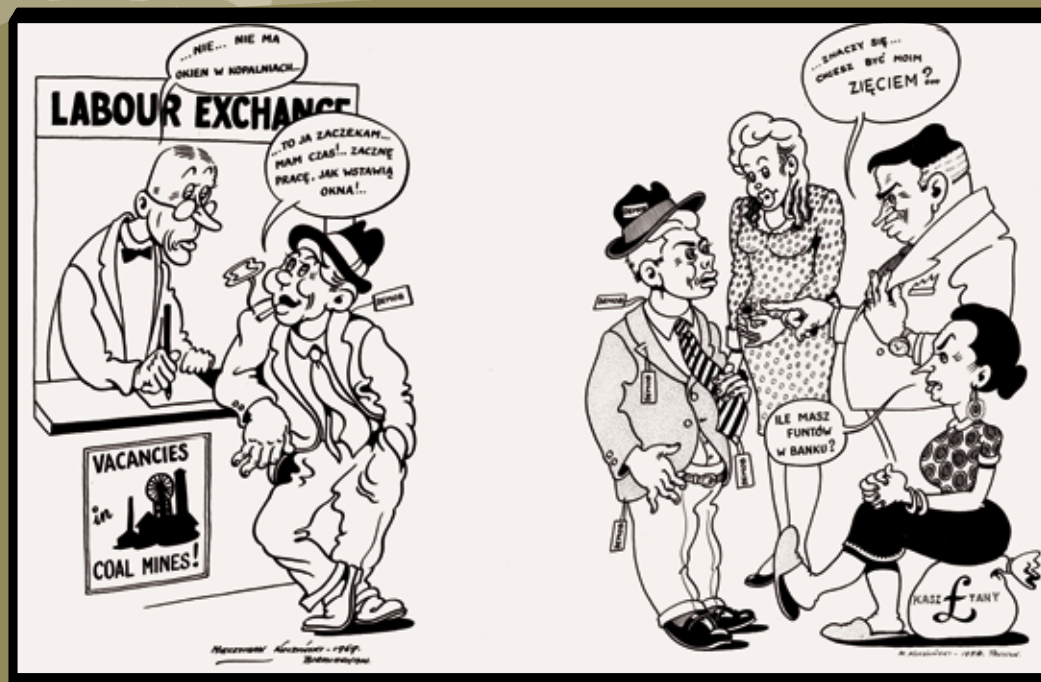
HISTORIA NA WESOŁO

W 1946 r. 2 Korpus wyjechał do Anglii...

...i wcielono nas do "innego korpusu"...

Polski Korpus
Przysposobienia i Przemieszczenia

...z którego droga wiodła do cywila...

...i ognisk domowych...

Od bitwy pod Monte Cassino minęło ćwierć wieku... Mijamy nadzieję, że "młody las" wyrosły na obczyźnie, zostanie wierny naszym tradycjom...

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

INSTITUTE OF NATIONAL REMEMBRANCE

HISTORIA NA WESOŁO

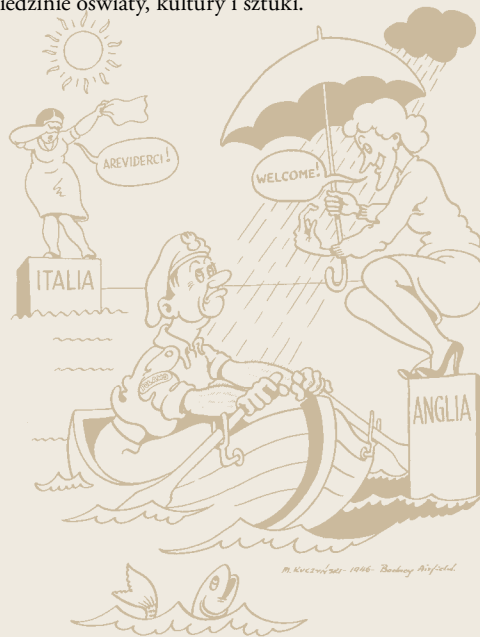
Mieczysław Kuczyński

– ur. 15 września 1923 r. w miejscowości Dermanka na Wołyniu. W lutym 1940 r. wraz z rodziną został wywieziony w głąb Związku Radzieckiego, gdzie pracował przy wyrębie lasu. Po zwolnieniu zgłosił się do formującej się Armii Polskiej gen. W. Andersa. Służył w 3 Dywizji Strzelców Karpackich 2 Korpusu Polskiego, weteran kampanii włoskiej, w tym bitwy o Monte Cassino. Uehonorowany licznymi odznaczeniami bojowymi brytyjskimi i polskimi. Absolwent Gimnazjum i Liceum Szkoły Karpackiej oraz student Akademii Sztuk Pięknych we Włoszech.

Po zakończeniu wojny wraz z 2 Korpusem Polskim został przetransportowany do Wielkiej Brytanii. Pozostał na uchodźstwie, osiedlając się w miejscowości Birmingham. Zawarł związek małżeński z ochotniczką Pomocniczej Służby Kobiet, Michaliną Kowalską, z którą ma czworo dzieci.

Na emigracji zajął się pracą społeczną w ramach organizacji polonijnych, w tym Polskiego Koła Katolickiego. Od 1982 r. prezes Związku Karpatczyków w Birmingham, a od 1986 r. redaktor „Gońca Karpackiego”, pisma Związku Karpatczyków. Pracownik przemysłu samochodowego. W chwilach wolnych malarz, rysownik, aktor, reżyser oraz historyk amator. Autor albumu karykatur „Dzieje 2 Korpusu... inaczej!”, który doczekał się trzech wydań i stanowi jedną z kilku obszernych pozycji autora.

Za długoletnią pracę społeczną został odznaczony Orderem Odrodzenia Polski („Polonia Restituta”): w 1999 r. Krzyżem Kawalerskim, w 2004 r. Krzyżem Oficerskim, a w 2012 r. Krzyżem Komandorskim, za wybitne osiągnięcia w dziedzinie oświaty, kultury i sztuki.

Wystawę zrealizowano w ramach akcji Noc Muzeów 2013 r.

Koncepcja wystawy: Stefan Białek, Joanna Dardzińska, Tekst i skany: Joanna Dardzińska
Konsultacja historyczna: Jerzy Kirszak, Opracowanie graficzne: Amelia Markiewicz